

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการชมहेงร้งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รัตนารณ พันธ์โพธิ์, พย.ม.*^a

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมहेงร้งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 32 ในสหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 397 คน เลือกแบบ 2 ขั้นตอน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมहेงร้งแกของนักเรียน และแบบสอบถามพฤติกรรมการชมहेงร้งแกของนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และ 0.90 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมहेงร้งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง และความคับข้องใจ ซึ่งมีอำนาจการทำนายสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัย; พฤติกรรมการชมहेงร้งแก; นักเรียน

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์

^a Corresponding author: รัตนารณ พันธ์โพธิ์ Email: Rattanpron.ph@western.ac.th

รับบทความ: 28 เม.ย. 68; รับบทความแก้ไข: 12 พ.ค. 68; ตอบรับตีพิมพ์: 13 พ.ค. 68; ตีพิมพ์ออนไลน์: 10 มิ.ย. 68

Predicting Factors of Bullying Behaviors of Junior High School Students

Rattanapron Phanpho, M.N.S.*^a

Abstract

The purpose of this correlational research was to study the predictive power of factors affecting bullying behaviors among middle school students. Samples were 397 students in junior high school, Education District 32, in Buriram City Campus, selected through a 2-step procedure. The research instruments were a questionnaire on factors affecting students' bullying behaviors and a questionnaire on student bullying behaviors with confidence coefficient values of 0.80 and 0.90, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics. and stepwise multiple regression analysis. Results showed that the factors affecting bullying behavior among middle school students with predictive power were students' self-esteem, self-control and frustration. The factors significantly explained the bullying behavior about 17 percent of the variance at p-value of 0.05 level.

Keywords: Factors; Bullying behavior; Students

* Lecturer, Faculty of Nursing, Western University, Buriram Campus

^a Corresponding author : Rattanapron Phanpho E-mail: Rattanpron.ph@western.ac.th

Received: Apr. 28, 25; Revised: May 12, 25; Accepted: May 13, 25; Published Online: Jun. 10, 25

บทนำ

การบูลลี่ (Bullying) เป็นปัญหารุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจของเด็ก เป็นรูปแบบพฤติกรรมก้าวร้าวหรือทำร้ายจิตใจโดยการตั้งใจ การกลั่นแกล้งแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกลั่นแกล้งทางร่างกาย วาจา สังคม ความสัมพันธ์ และการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต⁽¹⁾ ความรุนแรงและการกลั่นแกล้งในโรงเรียนทำให้เด็กและวัยรุ่นหลายล้านคนสูญเสียสิทธิพื้นฐานในการศึกษา จากการรายงานของ UNESCO พบว่านักเรียนมากกว่าร้อยละ 30 ทั่วโลกตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง⁽²⁾ และจากสถิติของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขพบว่า เด็กไทยมีพฤติกรรมบูลลี่เป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากประเทศญี่ปุ่น โดยเด็กไทยถูกบูลลี่ปีละประมาณ 600,000 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ของนักเรียนทั้งหมด และส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นกับนักเรียนระดับชั้นมัธยม⁽³⁾ จากสำรวจความคิดเห็นเรื่อง บูลลี่ กลั่นแกล้ง ความรุนแรงในสถานศึกษาในกลุ่มเด็ก อายุ 10-15 ปี จาก 15 โรงเรียนพบว่า ร้อยละ 91.79 เคยถูกบูลลี่ ส่วนวิธีที่ใช้บูลลี่ คือ การตบหัว (ร้อยละ 62.07) รองลงมาเป็นการล้อบุพการี (ร้อยละ 43.57) พุดจาเหยียดหยาม (ร้อยละ 41.78) และรูปแบบอื่น เช่น นินทา คำทอ ชกต่อย ล้อปมต่อย พุดเชิงให้ร้าย เสียตสี กลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ 1 ใน 3 หรือ ร้อยละ 35.33 ระบุว่า เคยถูกกลั่นแกล้งประมาณเดือนละ 2 ครั้ง ที่น่าห่วงคือ 1 ใน 4 หรือ ร้อยละ 24.86 ถูกกลั่นแกล้งมากถึงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ส่วนคนที่แกล้งคือเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง⁽⁴⁾

การบูลลี่หรือการกลั่นแกล้งทั้งทางร่างกาย คำพูด และจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการล้อเลียนลักษณะรูปร่าง หน้าตา การเหยียดเพศ การล้อบุพการี ตบหัว ดึงผม นินทาว่าร้ายให้เสียชื่อเสียง หรือเสียความรู้สึก หากไม่ได้รับการแก้ไข อาจก่อความหวาดความรุนแรงมากขึ้น จนทำให้ชีวิตและอนาคตมืดมน เพียงเพราะไม่รู้วิธีการรับมือที่ถูกต้องเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา จึงตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขในทางที่ผิด⁽⁵⁾ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกายและทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้าน และสิ่งแวดล้อมในชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางวาจาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้าน สิ่งแวดล้อมในชุมชน และแรงสนับสนุนทางสังคมและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกาย โดยสามารถร่วมทำนายได้ร้อยละ 18.9 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและการใช้สื่อที่มีความรุนแรงเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางวาจา โดยสามารถร่วมทำนายได้ร้อยละ 25.5 ส่วนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อมในบ้านเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางสังคม โดยสามารถร่วมทำนายได้ร้อยละ 27⁽⁶⁾

จากรายงานในปี พ.ศ. 2565 และปี พ.ศ. 2566 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายร่างกายและเสียชีวิต ซึ่งมีสาเหตุมาจากการถูกบูลลี่เป็นประจำจากเพื่อนและคนรอบข้าง^(7,8) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกของนักเรียน และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารและบุคลากรทางการแพทย์ ในการหาแนวทางเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมกลั่นแกล้งและถูกกลั่นแกล้งของนักเรียน และเป็นแนวทางการพัฒนา

รูปแบบและนำไปสู่การปฏิบัติงานในการป้องกันการช้เหล้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

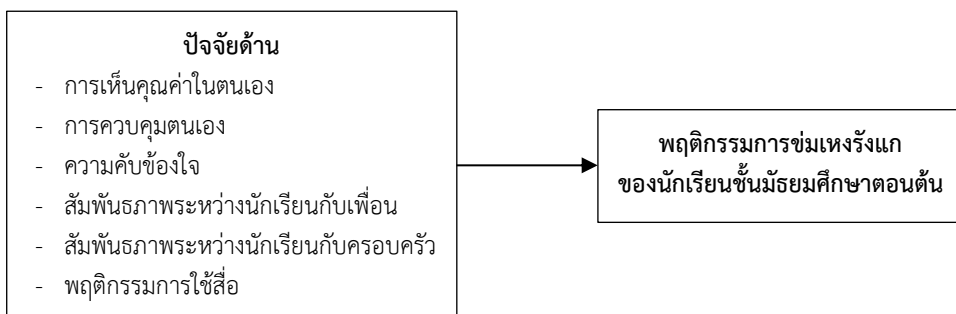
1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการช้เหล้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการช้เหล้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการควบคุมตนเอง ด้านความคับข้องใจ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว และด้านพฤติกรรมการช้เหล้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการช้เหล้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการควบคุมตนเอง ด้านความคับข้องใจ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว ด้านพฤติกรรมการช้เหล้าสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการช้เหล้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Albert Bandura⁽⁹⁾ ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยภายในตัวบุคคลหรือปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่การเปลี่ยนแปลงนั้นเกี่ยวข้องกับทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย ความคิดและพฤติกรรม และปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยทั้งสองนี้ มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกันไม่อาจแยกออกจากกันได้ ปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ความคับข้องใจ และพฤติกรรมการช้เหล้า ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อม เช่น สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว ล้วนเป็นปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช้เหล้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในรูปภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlation research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ในสหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5,127 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ขั้นตอน (Two-staged sampling) ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจาก 5 โรงเรียนซึ่งเป็นกิ่งหนึ่งของ 10 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในสหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ ขั้นตอนที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย 5 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนของทั้ง 5 โรงเรียน และเก็บข้อมูลแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ให้ได้ตามสัดส่วนของประชากรที่คำนวณไว้

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สื่อสารภาษาไทยได้ดี ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ไม่ครบถ้วน และไม่สมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากสูตรคำนวณของ Krejcie & Morgan⁽¹⁰⁾ โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 และระดับความเชื่อมั่น 0.95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 357 คน เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 397 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น ศาสนา เกรดเฉลี่ย อาชีพของบิดามารดา และที่พักอาศัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมเชยรังแกของนักเรียนซึ่งใช้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของของ อัสรี อนุตโต⁽¹¹⁾ มีจำนวน 37 ข้อ ประกอบด้วยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 7 ข้อ ด้านการควบคุมตนเอง 6 ข้อ ด้านความคับข้องใจ 7 ข้อ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 7 ข้อ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว 4 ข้อ ด้านพฤติกรรมการใช้สื่อ 6 ข้อ ข้อคำถามทั้งหมดเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ดังนี้ 4 คะแนน หมายถึง จริงมากที่สุด 3 คะแนน หมายถึง จริง 2 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างจริง 1 คะแนน หมายถึง ไม่จริง การแปลผลใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้ 3.28-4.00 คะแนน หมายถึง ระดับมากที่สุด 2.52-3.27 คะแนน หมายถึง ระดับมาก 1.76-2.51 คะแนน หมายถึง ระดับน้อย และ 1.00-1.75 คะแนน หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการชมเชยรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของของ อัสรี อนุตโต⁽¹¹⁾ มีจำนวน 9 ข้อเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้ 4 คะแนน หมายถึง จริงมากที่สุด 3 คะแนน หมายถึง จริง 2 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างจริง 1 คะแนน หมายถึง ไม่จริง การแปลผลใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้ 3.28-4.00 คะแนน หมายถึง ระดับมากที่สุด

2.52-3.27 คะแนน หมายถึง ระดับมาก 1.76-2.51 คะแนน หมายถึง ระดับน้อย และ 1.00-1.75 คะแนน หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Item-objective congruence index: IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 30 คนที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการชมเชยเร่งเท่ากับ 0.80 และแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการชมเชยเร่งเท่ากับ 0.90 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการในเดือนสิงหาคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยนัดหมายนักเรียนในชั้นเรียน แจกแบบสอบถามเป็นรายบุคคล ให้เวลาตอบประมาณ 15-30 นาที แล้วส่งแบบสอบถามกลับโดยใส่ในซองกระดาษที่ห่อซึ่งได้รับกลับครบ 397 ฉบับและตอบได้สมบูรณ์

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ หมายเลข BRO2023-061 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลแก่กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการวิจัยโดยผู้ปกครองลงนามเป็นผู้ให้ความยินยอมและให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมก่อนเข้าร่วมการวิจัย ภายหลังจากทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนแล้ว งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมโดยไม่มีการระบุชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณค่าของสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานสถิติทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Multiple regression analysis) ซึ่งได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในเรื่องของการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลในแต่ละตัวแปร และการมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงของคู่ตัวแปร โดยกำหนดค่าระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.4 มีอายุ 14 ปี ร้อยละ 39.5 เกรดเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.00-4.00 ส่วนใหญ่อยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 36.0 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.7 บิดามารดาส่วนใหญ่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 36.5 และปัจจุบันอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 61.2

2. ผลการศึกษาของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการชมเชยเร่ง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการชมเชยเร่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.57, SD=0.31) ในรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พฤติกรรมการใช้สื่อ ($\bar{X}$ =2.51, SD=0.536) ความคับข้องใจ ($\bar{X}$ =2.53, SD=0.49) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\bar{X}$ =2.62, SD=0.43) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว ($\bar{X}$ =2.63, SD=0.589)

การควบคุมตนเอง ($\bar{X}=2.73$, $SD=0.544$) และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ($\bar{X}=2.46$, $SD=0.39$) และพฤติกรรมการชมเชยตัวเอง ($\bar{X}=1.41$, $SD=0.59$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมเชยตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ความคับข้องใจ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว และด้านพฤติกรรมการใช้สื่อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชมเชยตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมเชยตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n=397)

ปัจจัย	1	2	3	4	5	6	7
1. พฤติกรรมการชมเชยตัวเอง	1	0.283**	-0.131**	0.302**	0.139**	0.142**	0.115*
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง		1	0.279**	0.406**	0.387**	0.328**	0.256**
3. การควบคุมตนเอง			1	0.167**	0.308**	0.216**	0.275**
4. ความคับข้องใจ				1	0.206**	0.136**	0.234**
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน					1	0.303**	0.397**
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว						1	0.379**
7. ด้านพฤติกรรมการใช้สื่อ							1

*p<0.05; **p<0.01

4. อำนาจการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมเชยตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 3 ปัจจัย จาก 6 ปัจจัย ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ($\beta=0.210$) การควบคุมตนเอง ($\beta=-0.270$) และความคับข้องใจ ($\beta=0.233$) ซึ่งปัจจัยทั้งสามรวมกันทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมเชยตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชมเชยตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n=397)

ตัวแปรทำนาย	β	SE	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเอง(X_1)	0.406	0.106	0.210	3.827	0.000
2.การควบคุมตนเอง (X_2)	-0.444	0.081	-0.270	-5.461	0.000
3. ความคับข้องใจ (X_3)	0.357	0.078	0.233	4.600	0.000

Constant=2.36, R=0.43, $R^2=0.18$, Adjusted $R^2=0.17$, F=14.95, *p<0.05

การอภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง และความคับข้องใจ ซึ่งปัจจัยทั้งสามสามารถร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กล่าวมา เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับครู หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบและนำไปสู่การปฏิบัติงานในการป้องกันการเข้มแข็งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยบางส่วน ดังต่อไปนี้

การเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยพื้นฐานและมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งหากบุคคลมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมาเช่นพฤติกรรมเข้มแข็งแกผู้อื่น⁽¹²⁾ สอดคล้องกับการศึกษา Chung et al.⁽¹³⁾ พบว่าเด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจะมีประสบการณ์เข้มแข็งแกผู้อื่นและความถี่ในการเข้มแข็งแกผู้อื่นมากขึ้น และการศึกษาของ กิติรัตน์ สุวรรณรงค์⁽¹²⁾ พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมเข้มแข็งแกผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่สามารถควบคุมอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ของตนเองได้ เมื่อนักเรียนตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ถูกเข้มแข็งแก นักเรียนมีความอดทนอดกลั้น นึกถึงผลกระทบที่ตามมา ส่งผลให้นักเรียนไม่ตอบโต้และไม่รังแกผู้อื่น⁽¹¹⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของ เกษตรชัย และหิม⁽¹⁴⁾ พบว่าปัจจัยความคับข้องใจส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา เช่นเดียวกับการศึกษาของ อัสรี อนุตโต⁽¹¹⁾ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การควบคุมตนเอง

ความคับข้องใจ คือความรู้สึกที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ อาจเป็นเพราะมีอุปสรรคหรือมีความขาดแคลนบางอย่างมีผลทำให้เกิดความขุ่นเคืองใจหรือความคับข้องใจ⁽¹⁴⁾ นักเรียนที่มีความคับข้องใจมาก ทำให้มีพฤติกรรมการเข้มแข็งแกเพื่อนมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อัสรี อนุตโต⁽¹¹⁾ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความคับข้องใจ และการศึกษาของ เกษตรชัย และหิม⁽¹⁴⁾ ที่พบว่าความคับข้องใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนควรเพิ่มกลยุทธ์หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง และความคับข้องใจในชั้นเรียน เพื่อช่วยลดพฤติกรรมการเข้มแข็งแกของนักเรียน
2. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ออกแบบโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมการเข้มแข็งแกในนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Waseem M, Nickerson AB. Identifying and Addressing Bullying [Internet]. 2023 [cited: 2025 Mar 30]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK441930/>
2. UNESCO. Prevention of violence and bullying in school [Internet]. 2023 [cited: 2025 Mar 30]. Available from: <https://www.unesco.org/gem-report/en/articles/prevention-violence-and-bullying-school>
3. ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7. เคยเผลอบูลลี่ใครบ้างหรือเปล่า ทั้งตั้งใจ และไม่ตั้งใจ [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 2568 มีนาคม 30]. เข้าถึงได้จาก: <https://mhc7.dmh.go.th/01/05/2024/17813/>
4. กรมสุขภาพจิต. ห่วงพฤติกรรม "บูลลี่" เด็กไทยติดอันดับ 2 ของโลก เกือบครึ่งคิดตอบโต้เอาคืน [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2568 มีนาคม 30]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/jovFC>
5. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. “ครอบครัวสุขสันต์” ภูมิคุ้มกันเมื่อลูกถูกกลั่นแกล้ง [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2568 มีนาคม 30]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/sZyGJ>
6. อภิญา เยาวบุตร, วิณา เทียงธรรม, อาภาพร เผ่าวัฒนา, สุธรรม นันทมงคลชัย. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลสาธารณสุข. 2558; 29(2):71-84.
7. ข่าวสดออนไลน์. มียอดพันคอเพื่อนรับ โดนบูลลี่ว่าจน ไม่มีเงินซื้อขนม 3 วันซ้อน จนต้องก่อเหตุ [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 2568 มีนาคม 30]. เข้าถึงได้จาก: https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_7252545
8. ไทยรัฐออนไลน์. ประชดชีวิต! ถูกเพื่อนบูลลี่ ด.ญ.ม.2 ฆ่าตัวตาย โพสต์เฟซบุ๊กลา แล้วไปกระโดดน้ำ [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 2568 มีนาคม 30]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/crime/2602376>
9. Bandura, A. Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory. New Jersey: Prentice-Hall; 1989.
10. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 1970; 30(3):607-10.
11. อัสรี อนุตธโต, พาสนา จุลรัตน์, นฤมล พระใหญ่. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการข่มเหงรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารการวัดผลการศึกษา. 2564; 38(103):158-70.
12. กิตติรัตน์ สุวรรณรงค์, ยุณี พงศ์จตุรวิทย์, นุจรี ไชยมงคล. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2565; 30(4):13-25.
13. Chung JY, Sun MS, Kim HJ. What makes bullies and victims in Korean elementary schools?. Child Youth Serv Rev. 2018;94:132-9. doi: 10.1016/j.childyouth.2018.09.035.
14. เกษตรชัย และหิมี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 2557; 6(12):14-30.